

Dialogisuus ja osallisuuden vahvistaminen

Olli-Pekka Ahtiainen,
Aretai Oy
DialogiAkatemia

DialogiAkademia

DialogiAkademia on kouluttaja, yhteisö ja kohtaamispaikka. Kokoamme yhteen ihmisiä, jotka haluavat edistää dialogia, demokratiaa ja ekologista kestävyyttä.

<http://dialogiakademia.fi/>

Alustuksen teemoja

- Osallisuus ja toimijuus
- Dialogisuus osallisuutta vahvistamassa
- Dialogin lähtökohtia
- Dialogisuus omassa työssäsi

Alkupohdinta

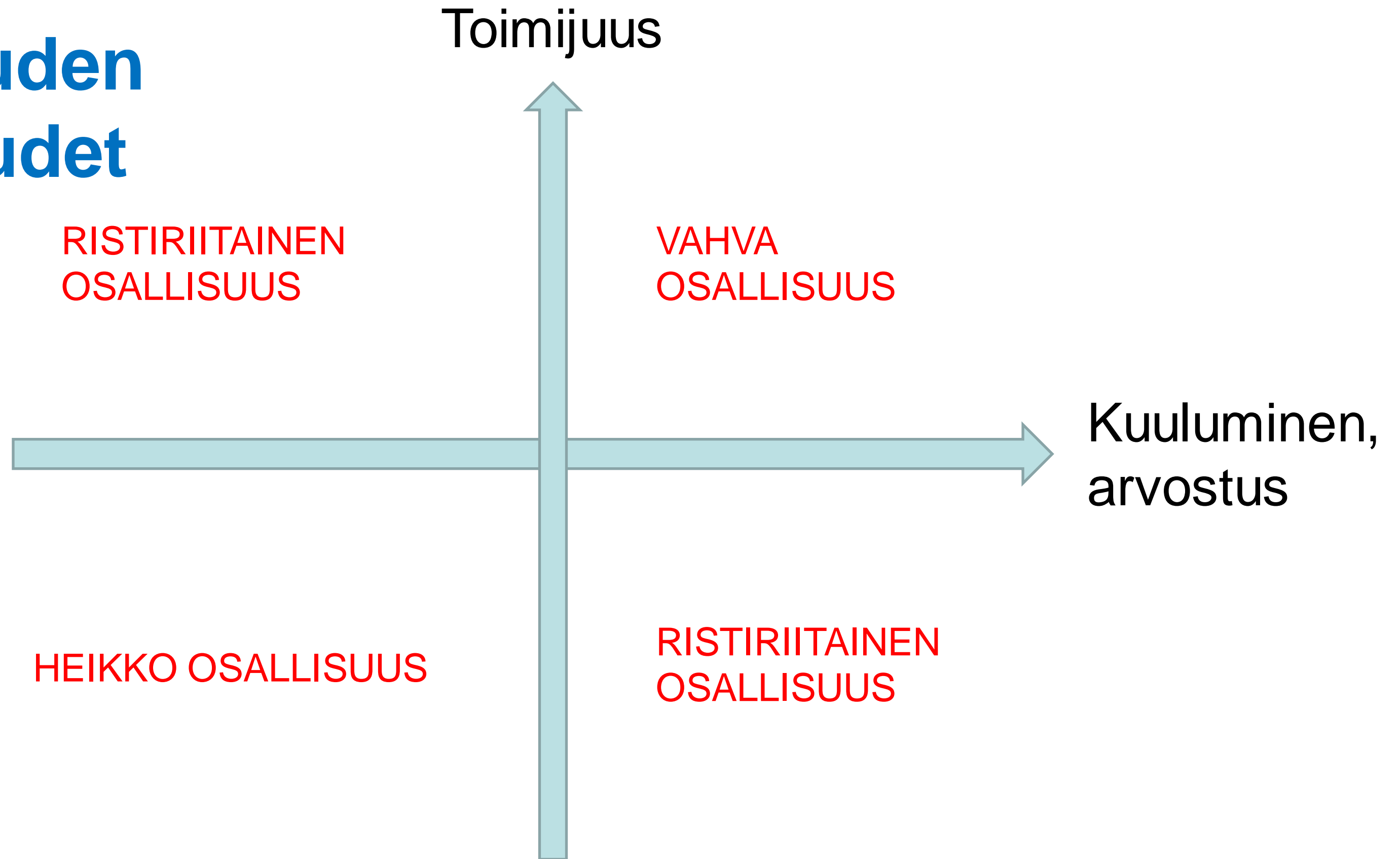
Mieti omasta kokemuksestasi hetki, missä olet kokenut, että toinen ihminen on tullut kuulluksi ja olet voinut olla edistämässä hänen toimijuuttansa. (2 min)

Osallisuuden ulottuvuudet

- Kokemusta yhteisöön **kuulumisesta** ja kuulluksi tulemisesta, arvostuksesta, sosiaalisen tuen vastavuoroisuudesta
- Kokemusta itsestä **toimijana**
  - halua, uskomista omaan pystymiseen ja toimivia strategioita oppia ja toimia työssä ja yhteisön jäsenenä
  - aktiivista osallistumista paitsi oman ympäristön ja yhteisön kehittämiseen myös muiden kehittämisen tukemiseen

Osallisuuden ulottuvuudet

Dialogi ja osallisuus

Dialogisuuden ytimessä on merkitysten ja kokemusten tutkiminen ja jakaminen ymmärryksen lisäämiseksi.

Mahdollisuus jakaa kokemuksiaan ja itselle merkityksellisiä asioita (=kokemuspuhe) edesauttaa osallisuutta ja merkityksellisyyden kokemusta.

Milloin tarvitsemme dialogia?

- Tilanteissa missä tarvitsemme lisää ymmärrystä asioihin
- Erialaisten näkökulmien ja kokemusten kuulemiseksi
- Tilanteissa missä on tärkeää kuulla osallisten kokemuksia
- Kuulluksi tulemisen kokemuksen vahvistamiseksi
- Päätösten tueksi

Mitä dialogisuus edellyttää ammattilaiselta?

- ”Pöydän takaa” rinnalle asettumista
- Tietäjästä yhdessä ihmettelijäksi
- Aitoa kiinnostusta ja halua ymmärtää toisen kokemuksia
- Dialogiin auttamista ja kannustamista
- Oman roolin laajentamista

Miten kehittää omaa dialogisuuttani?

- Miten kuuntelen toista ja myös omaa sisäistä puhettani?
- Miten saan itseni kiinnostumaan toisen kokemuksista?
- Miten siedän omasta poikkeavia näkemyksiä?
- Miten valmis olen muuttamaan omia näkemyksiäni?
- Omien näkemysten ja kokemusten rohkeasti esiin tuominen

Dialogin lähtökohdat

- Dialogi tähtää **ymmärryksen** lisääntymiseen: käsiteltävästä asiasta, toisista ihmisistä ja omasta itsestä.
- Dialogin keskiössä on jonkin tietyn asian/ilmiön **merkitys**, jota tutkitaan yksilöiden erilaisten **kokemusten** valossa.
- Dialogissa pyritään maksimoimaan keskustelun **tasa-arvoisuus** ja yksilöiden ilmaisun **vapaus** sekä keskustelun vapaa eteneminen.

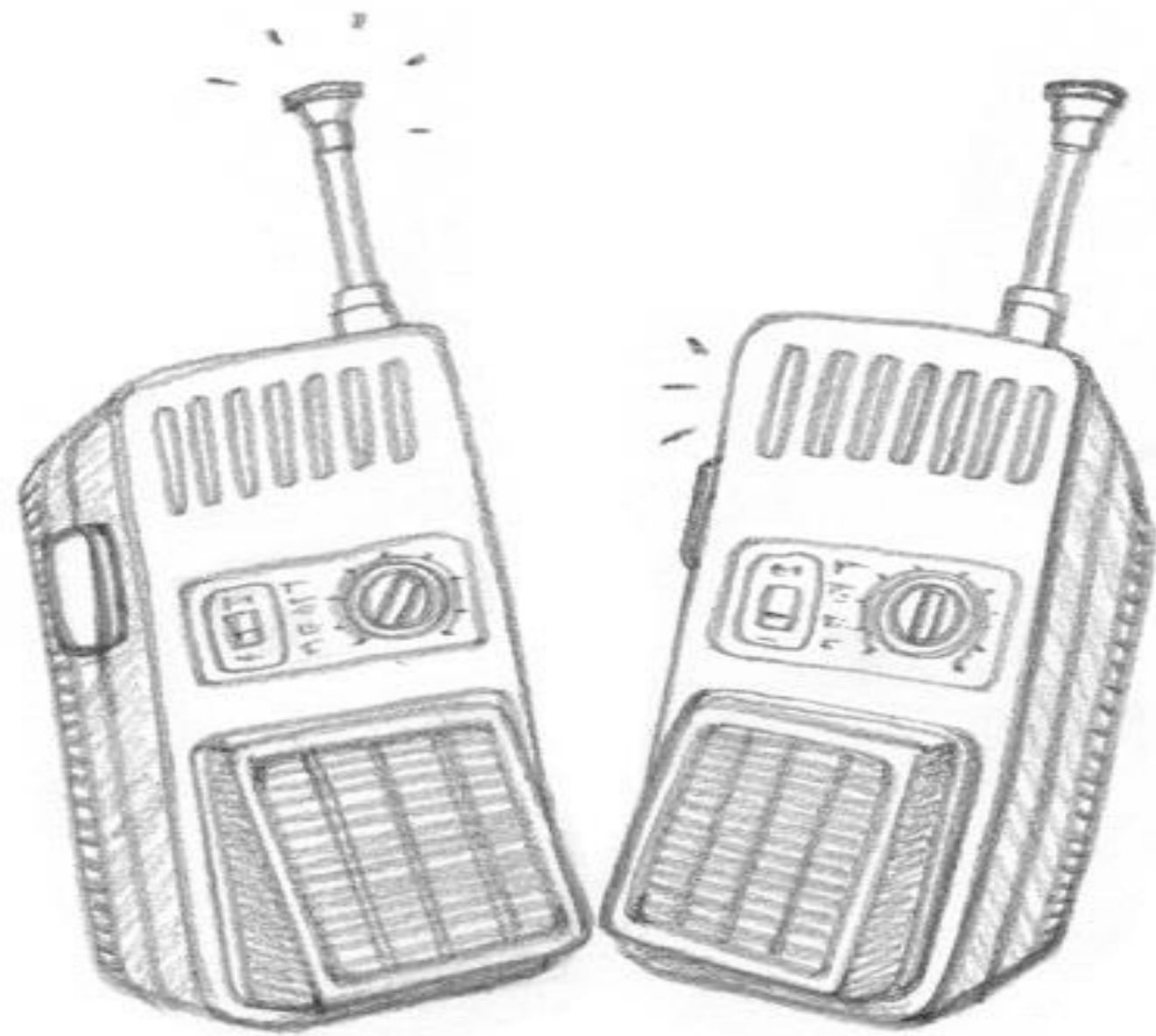

Dialogi on erityinen keskustelun tapa

- Dialoginen keskustelu eroaa
  - Väittelystä = selvitetään paras argumentti
  - Neuvottelusta = tähdätään sopimukseen
  - Konsensuksesta = pyritään yksimielisyyteen
- Dialogissa ei tähdätä asioiden ratkaisemiseen, päätöksiin tai samanmielisyyteen. Pelkästään ymmärryksen lisääntyminen on riittävä ”tulos”.
- **Dialogi on erotettava päätöksenteosta**, vaikka se voi ollakin sen osa. Se voi kuitenkin olla tukena tai vaiheena erilaisissa päätöksentekoprosesseissa.
- Lue lisää <https://dialogiakatemia.fi/2020/01/07/kokemuspuhe-tuo-dialogiin-ymmarrystä-luovuutta-ja-tasa-arvoa/>

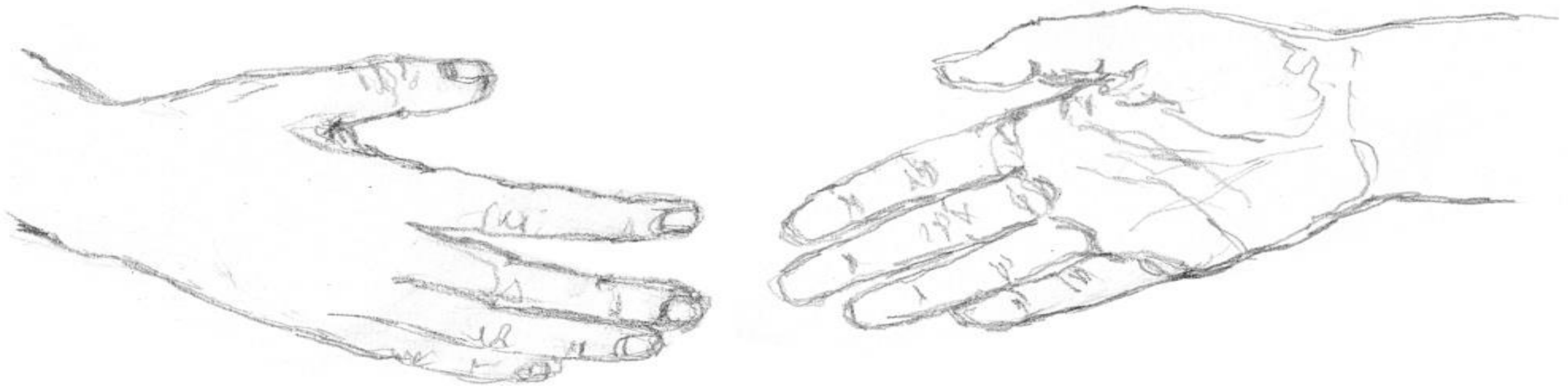
DIALOGIA TUKEVAT
TOIMINTATAVAT

Erottakaa kuunteleminen ja puhuminen

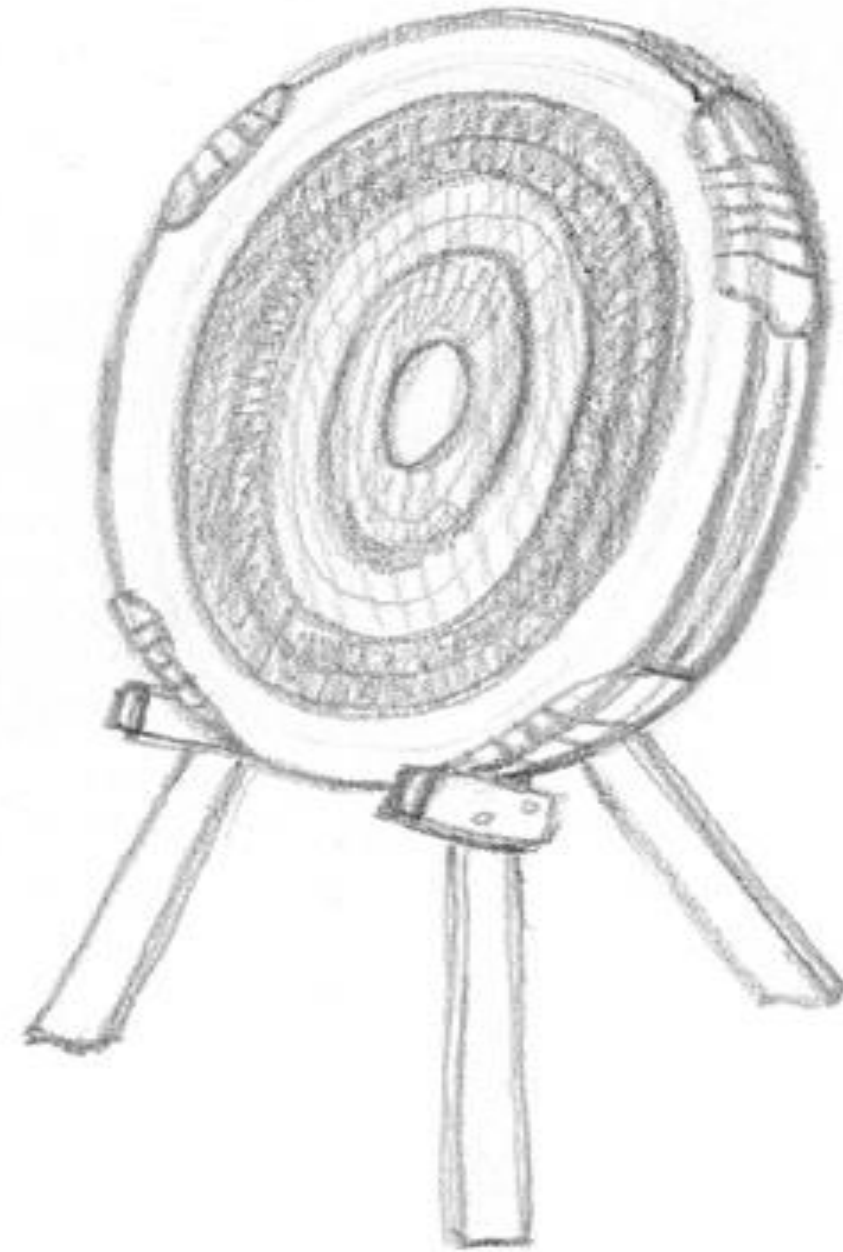
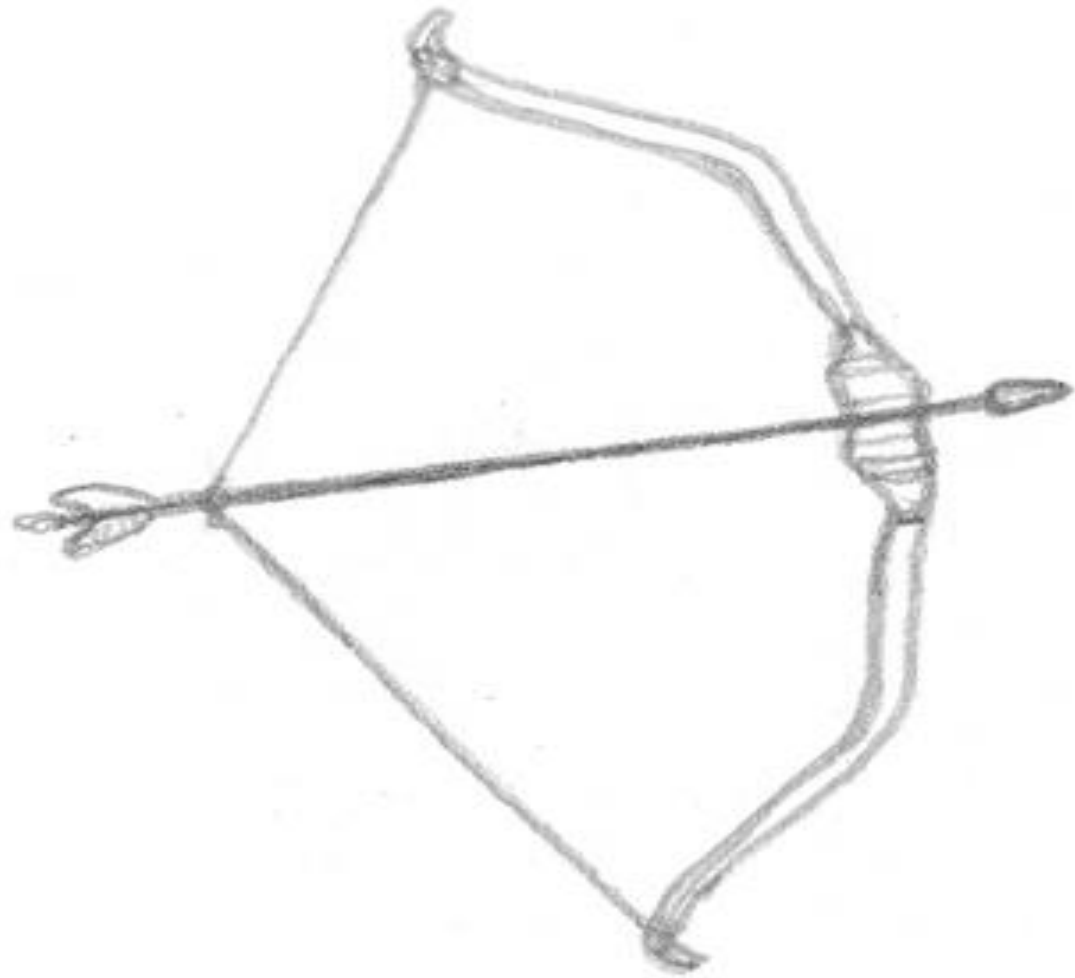

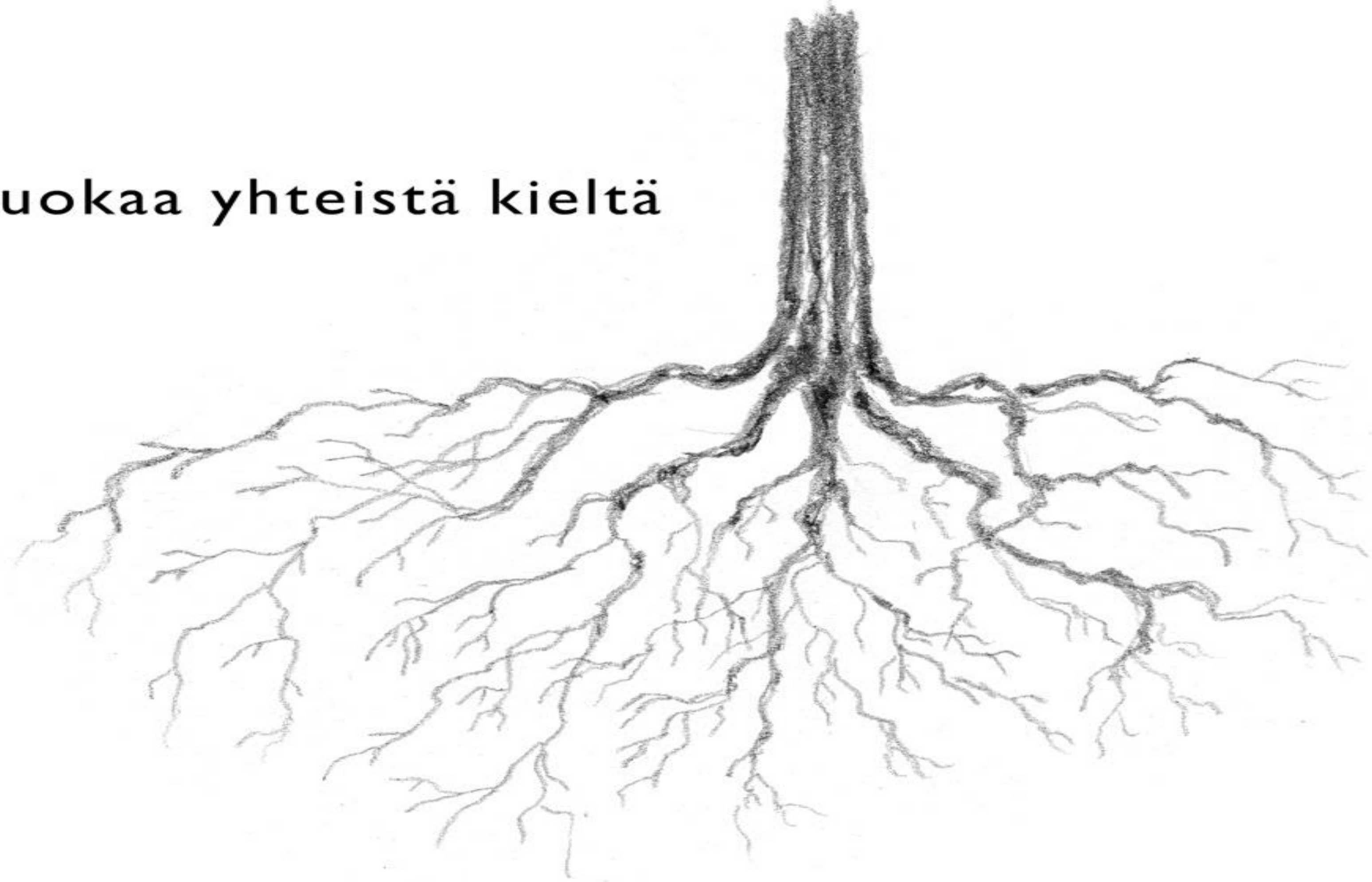
Liittykää toistenne puheeseen

Puhutelkaa suoraan toisianne

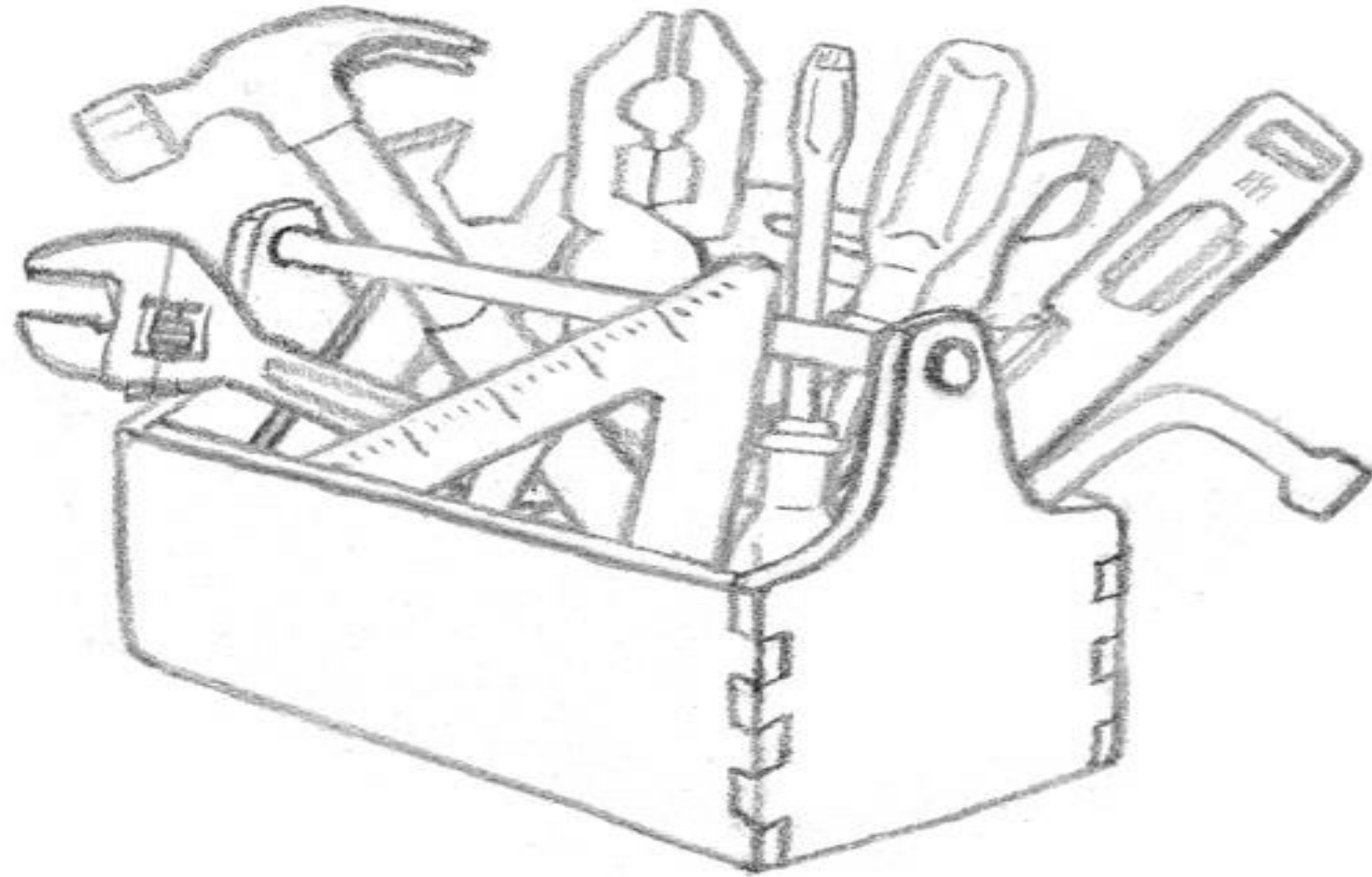

Luokkaa yhteistä kieltä

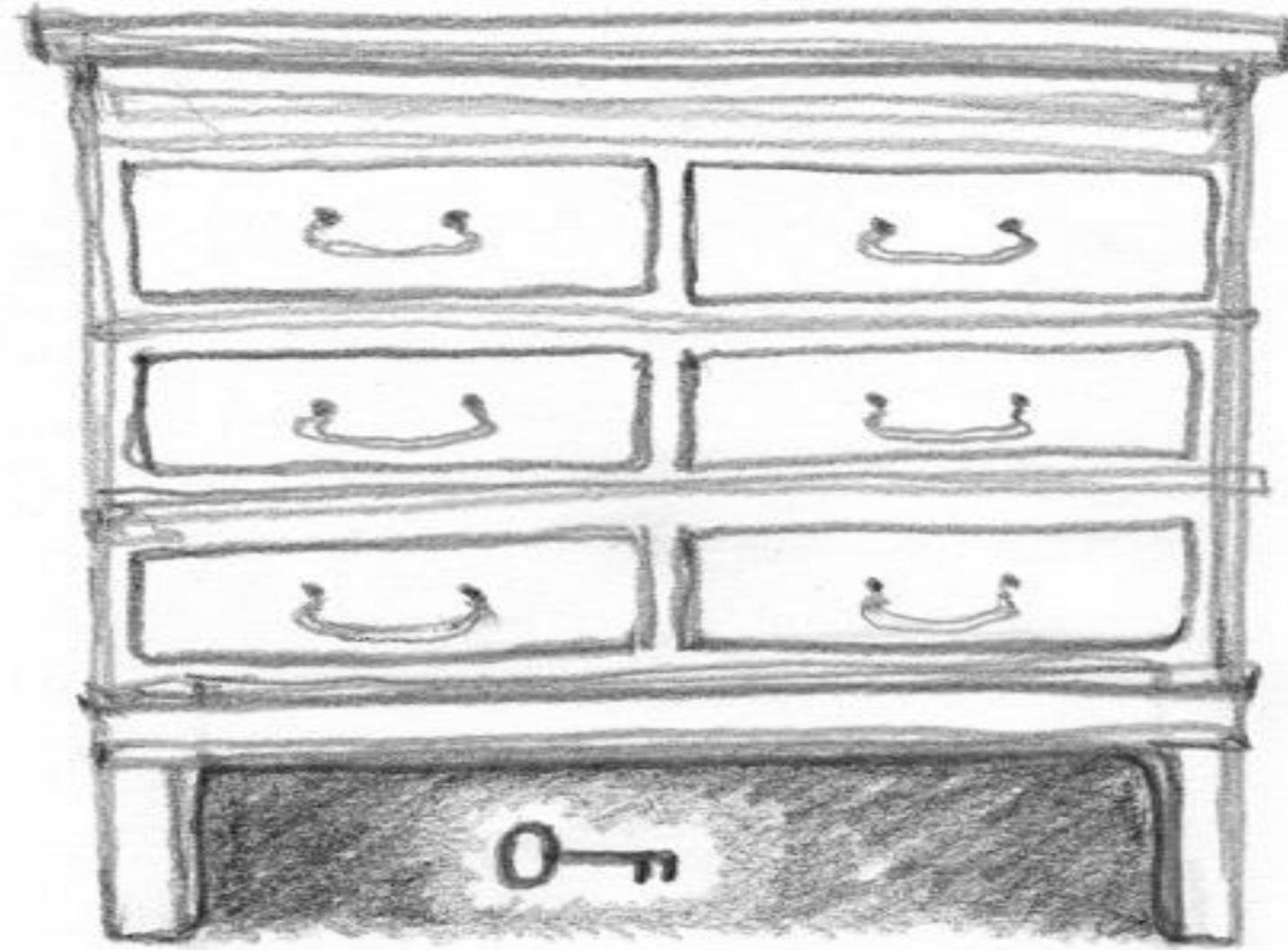

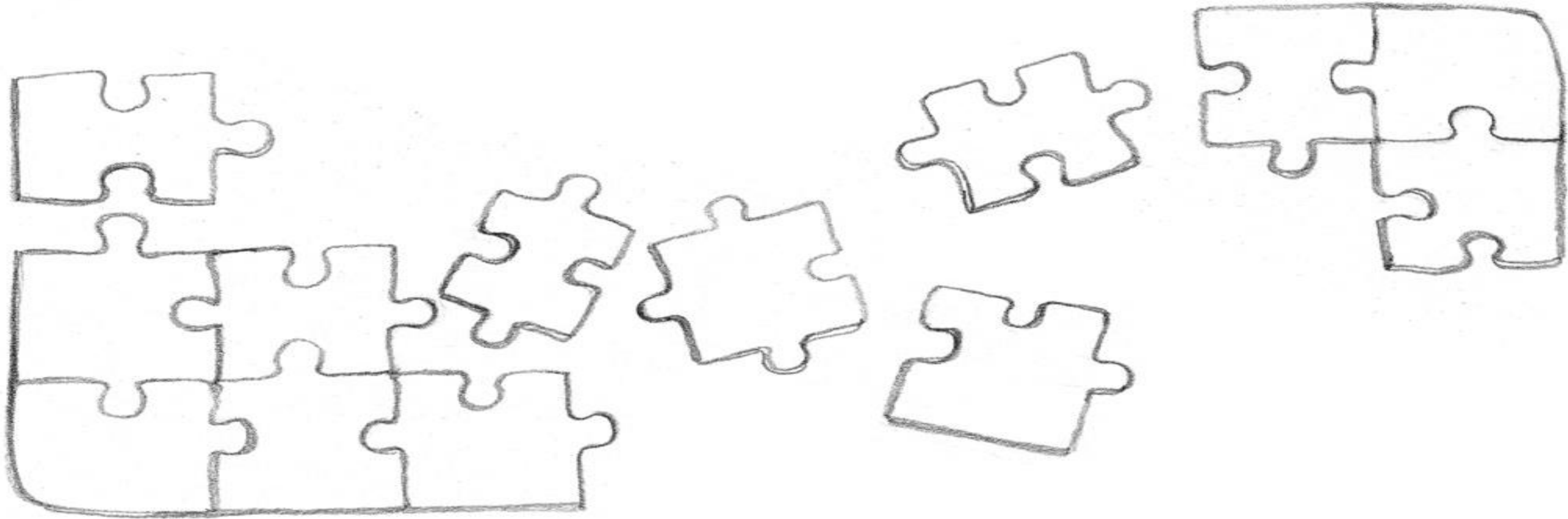
Työstäkää ristiriitoja

Etsikää piiloon jääneitä näkökulmia

Tutkikaa eri näkökulmien yhteyksiä
ja niistä muodostuvaa kokonaisuutta

1. Erottakaan kuunteleminen ja puhuminen
2. Liittykää toistenne puheeseen
3. Puhutelkaa suoraan toisianne
4. Luokkaa yhteistä kieltä
5. Työstäkää ristiriitoja
6. Etsikää piiloon jääneitä näkökulmia
7. Tutkikaa eri näkökulmien yhteyksiä ja niistä muodostuvaa kokonaisuutta

Dialogi apuna työskentelyssä

Dialogit ovat merkityskeskusteluja, joissa käsitellään esim:

- Toiminnan päämääriä: ”Mihin pyrimme?”
- Oppimistavoitteita: ”Mitä haluamme ymmärtää paremmin?”
- Parhaita keinoja: ”Millä tavoin toimimalla pääsemme tavoitteisiin?”
- Ennakoituja seurauksia: ”Mitä oletamme, että tapahtuu, kun teemme...?”
- Tekemisen vaiheita: ”Mistä on syytä aloittaa, mitä tehdään sen jälkeen?”
- Mielekästä työnjakoa: ”Kuka tekee mitä?”
- Kokeilujen tuottamia seurauksia: ”Mitä oikeasti tapahtui?”
- Toiminnan syy-seuraussuhteita: ”Mikä aiheutti mitäkin?”
- Oivalluksia: ”Mitä uutta olemme oppineet?”
- Kokeilujen korjaamista: ”Miten hyödynnämme opittua uudessa kokeilussa?”
- Vakiinnuttamista: ”Miten saamme hyvästä kokeilusta käytännön?”
- Oppimisen jatkumista: ”Miten huolehdimme, että opimme myös jatkossa?”

Pienryhmäkeskustelu

Miten edellä esitetyt näkökulmat voivat olla edistämässä osallisuutta ja toimijuutta?

- Kuunnelkaa toisianne ja antakaa jokaiselle rauha puhua. Pitäkää myös huoli, että jokainen saa puheenvuoron.
- Jotta tämä sujuisi hyvin, niin **valitkaa yksi ryhmästä** olemaan vetäjä, joka huolehtii tästä sekä siitä että keskustelu pysyy annetussa teemassa. Vetäjä osallistuu myös keskusteluun tasavertaisesti. Keskustelun tavoitteena ei ole saavuttaa yhteisymmärrystä vaan saada mahdollisimman paljon erilaisia näkemyksiä asiaan.
- Keskusteluun on aikaa 15 min.

Antoisaa syksyä!

Olli-Pekka Ahtiainen

040-5883076

olli-pekka.ahtiainen@aretai.org

www.dialogiakatemia.fi

www.aretai.org

www.synesis.fi

Luettavaa

<http://www.aretai.org/luettavaa/>

<http://dialogiakatemia.fi/ajattelu/>

<https://www.sitra.fi/eratauko/#mika-eratauko>,

Alhanen, Kai: *John Dewey'n kokemusfilosofia*

Alhanen, Kai: *Dialogi demokratiassa*

Alhanen, Kai & Kansanaho, Anne & Ahtiainen Olli-Pekka, Kangas Marko & Soini, Tiina & Soininen, Jarkko: *Työnohjauksen käsikirja*

Arnkil, Tom & Seikkula, Jaakko: *"Nehän kuunteli meitä"*

Bahtin, Mihail: *Dostojevskin poetiikan ongelmia*

Bohm, David: *On Dialogue*

Bohm, David & Peat, David.: *Tiede, järjestys ja luovuus*

Dewey, John: *Demokratia ja kasvatust*

Iacoboni, Marco: *Ihmisten peilaus*

Isaacs, William: *Dialogi - yhdessä ajattelemisen taito*

Jaworski, Joseph: *Synchronicity*

Patterson, Kerry & Grenny, Joseph & McMillan, Ron & Switzler, Al: *Crucial Conversations*

Saunders, Harold: *A Public Peace Process*

Saunders, Harold: *Politics is about Relationship*

Seikkula, Jaakko & Arnkil, Tom: *Dialoginen verkostotyö*, <http://www.julkari.fi/handle/10024/79883>

Senge, Peter: *The Fifth Discipline*

Senge, Peter & Scharmer, Otto C. & Jaworski, Joseph & Flowers, Betty Sue: *Presence*

Sennett, Richard: *Together*

Yankelovich, Daniel: *The Magic of Dialogue*

Martin Buber: *Minä ja Sinä* (1993)

John Dewey: *Democracy and Education* (1916)

William James: *Pragmatismi* (2008)

Daniel Siegel: *The Developing Mind* (2012)